

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte mevrouw Bussemaker,

VSNU en SODOLA hebben in het najaar van 2013 een richtlijn geformuleerd voor de financiële vergoeding voor onderzoekscholen (zie bijlage). Met deze richtlijn hebben VSNU en SODOLA helderheid willen bieden over het financiële toekomstperspectief van interuniversitaire onderzoekscholen. De richtlijn kwam tegemoet aan het verzoek dat de Tweede Kamer in 2012 aan u heeft gedaan, nl. ervoor zorgen dat onderzoekscholen een helder financieel toekomstperspectief krijgen.

De richtlijn moet op decentraal niveau worden uitgewerkt in afspraken tussen universiteits- resp. faculteitsbestuur en onderzoekschool. De richtlijn is bedoeld om daarbij houvast te bieden en tegelijk ruimte te bieden, gegeven de gegeven de variatie in omvang en werkwijze van onderzoekscholen.

In de richtlijn spraken VSNU en SODOLA af om de lokale invulling en de uitwerking van de richtlijn te evalueren. Hierbij bieden wij u de uitkomsten daarvan aan.

De evaluatie is uitgevoerd door VSNU en SODOLA samen. Wij hebben daartoe eenzelfde set vragen uitgezet bij onze respectieve achterbannen. Kernvragen waren:

- in hoeverre heeft de richtlijn financiering onderzoekscholen bijgedragen aan financiële afspraken tussen de instelling en de onderzoekscholen?
- Is daarbij het tariefsysteem gebruikt?
- Bestaan inmiddels wederzijds bevredigende afspraken over de financiering van de onderzoekscholen?

Het algemene beeld dat uit de evaluatie naar voren komt is overwegend positief. Publicatie van de richtlijn heeft ervoor gezorgd dat bij vrijwel alle universiteiten gesprekken gevoerd zijn over de financiering van onderzoekscholen. In een aantal (15) gevallen hebben die gesprekken ook geleid tot nieuwe afspraken en een verbetering van de financiële positie van onderzoekscholen. Bij een aantal (15) zijn de huidige afspraken kwetsbaar en bij zo'n 5 onderzoekscholen zijn nog geen (adequate) afspraken gemaakt.

Kijken wij met wat meer detail naar de resultaten dan constateren wij het volgende. Twaalf universiteiten zijn penvoerder van 55 interuniversitaire onderzoekscholen. Ruim een jaar na vaststelling van de richtlijn kunnen die in vier categorieën worden ingedeeld:

1. Voor een ongeveer 20 onderzoekscholen geldt dat daarvoor al ten tijde van het afsluiten van de richtlijn adequate financiële afspraken bestonden. Dat geldt voor de onderzoekscholen bij de WUR en EUR en voor de onderzoekscholen in het domein van de geesteswetenschappen waar door het Disciplineoverleg

Letteren en Geschiedenis (DLG) afspraken zijn gemaakt met het landelijk overleg van geesteswetenschappelijke onderzoekscholen (LOGOS).

2. Voor 15 scholen geldt dat na de publicatie van de richtlijn nieuwe financiële afspraken zijn gemaakt tussen faculteitsbestuur danwel College van bestuur en het bestuur van de onderzoekschool. Daarbij is zelden gebruik gemaakt van het in de richtlijn voorgestelde tariefsysteem. De richtlijn bood daartoe ook de ruimte mits instellingen daarover verantwoording afleggen in het jaarverslag. Universiteiten zullen dat ook daadwerkelijk met ingang van dit jaar doen.
3. Een derde categorie betreft de onderzoekscholen waar wel gesprekken hebben plaatsgevonden naar aanleiding van de richtlijn maar deze niet hebben geleid tot nieuwe financiële afspraken. Het gaat hier veelal om onderzoekscholen die werken met een contributiesysteem, waarbij de middelen voor de onderzoekschool volledig worden opgebracht door de deelnemende universiteiten / faculteiten. Vaak zijn die bijdragen gebaseerd op het aantal aio's dat de betreffende faculteit inbrengt. Deze wijze van financieren is kwetsbaar. Het aantal aio's kan van jaar tot jaar immers zeer fluctueren en daarmee de inkomsten en de bestaanszekerheid van de school. Daarnaast bepalen faculteiten elk jaar of zij hun deelname in de onderzoekschool voortzetten, terwijl de vaste (meerjarige) kosten gelijk blijven. In de richtlijn (art. 8) is overeengekomen dat deze manier van financieren is toegestaan, niettegenstaande de verplichting van de universiteit tot betaling van een penvoerdersbijdrage als een soort basisfinanciering (art. 9). VSNU en SODOLA zullen hun respectieve achterban wijzen op de kwetsbaarheid van deze financieringsvorm en de wenselijkheid om de afspraken hierop aan te passen. Doel van de richtlijn is immers het bieden van stabiliteit en meerjarig financieel perspectief. In de jaarverslagen zal onderbouwd worden waarom van de richtlijn is afgeweken. VSNU en SODOLA zullen naar aanleiding van die onderbouwing in het najaar van 2015 opnieuw met elkaar spreken.
4. Bij een vierde categorie van 6 scholen hebben de gesprekken nog niet geleid tot afspraken. Wij zullen de instellingen en scholen die het betreft oproepen die alsnog op korte termijn te maken.

Wij constateren al met al dat er een goede beweging is ingezet met de publicatie van de richtlijn. VSNU en SODOLA blijven met elkaar in gesprek over positie en financiering van onderzoekscholen. In dat kader zullen wij later dit jaar met elkaar bespreken hoe de financiering van onderzoekscholen zodanig kan worden ingericht dat zij zoveel mogelijk recht doet aan de realiteit van de wetenschapsbeoefening en deze zo dynamisch mogelijk houdt.

Met vriendelijke groet,

Dr. K. Dittrich
Voorzitter VSNU

Prof.dr. T. Zwart
Voorzitter SODOLA

Richtlijn financiering onderzoekscholen

1. De onderzoekscholen kennen twee primaire taken: coördinatie en facilitering van onderzoek en het verzorgen c.q. bijdragen aan de opleiding van promovendi. Onderzoekscholen ontplooiën daartoe een uiteenlopende activiteiten: van onderwijsprogramma's, summerschools, congressen, uitwisselingsprogramma's tot maatschappelijke interactie. Al vanaf het ontstaan in de jaren '90 bestaat een grote diversiteit in organisatie en activiteiten. De verschillende vormen zijn ook in de WHW beschreven. Er zijn onderzoekscholen binnen een faculteit, onderzoekscholen tussen meerdere faculteiten van een universiteit en onderzoekscholen tussen meerdere universiteiten. Omvang van de scholen varieert zeer van zeer klein (enkele tientallen aio's) tot zeer groot (honderden aio's). Ook zijn er scholen die zich niet exclusief op promovendi richten maar ook het onderzoek van senioronderzoekers interuniversitair trachten te coördineren en programmeren. Deze grote diversiteit in omvang, aanpak en werkwijze is logisch. Ieder vakgebied stelt immers andere eisen. Het is ook een natuurlijk gevolg van de evolutie die veel van deze scholen in de afgelopen 25 jaar hebben doorgemaakt.
2. Vanwege het belang van het bieden van een herkenbare context voor jonge onderzoekers zijn sinds een tiental jaar geleden naast onderzoekscholen ook (meer lokale) *graduate schools* ontstaan. In 2010 concludeerde de Commissie Van der Vliet dat *graduate schools* en onderzoekscholen zonder meer naast elkaar kunnen bestaan en versterken. De motieven voor de inrichting van beide organisaties zijn immers grotendeels dezelfde. Universiteiten onderschrijven die conclusie nog altijd ten volle.
3. Deze regeling heeft primair betrekking op interuniversitaire onderzoekscholen. Dat wil zeggen: onderzoekscholen waarin meerdere universiteiten participeren. Overeenkomstig artikel 9.23 van de WHW vormt een gemeenschappelijke regeling als bedoeld in artikel 8.1. van de WHW de grondslag voor een interuniversitaire school.
4. Onderzoekscholen moeten voor de activiteiten die zij ontplooiën financieel ondersteund worden. Artikel 9.23 van de WHW bepaalt dat die middelen jaarlijks door de Colleges van Bestuur ter beschikking gesteld worden aan het bestuur van de onderzoekschool. Daarbij is het voor de continuïteit van activiteiten van belang dat een meerjarig perspectief geboden wordt.
5. In de afgelopen jaren zijn met enige regelmaat zorgen gerezen over de financiële positie van onderzoekscholen. Dat heeft recent geleid tot een Kamerbreed aanvaarde motie waarin de minister werd opgeroepen ervoor te zorgen dat de middelen die bestemd zijn voor onderzoekscholen daarvoor werkelijk worden gebruikt. VSNU en SODOLA betreuren deze zorgen en hebben – mede op verzoek van de Minister van OCW – besloten om met deze richtlijn afspraken te maken over de financiële ondersteuning van onderzoekscholen. Zij stellen vast dat door de oprichting van onderzoekscholen de kwaliteit van het onderzoek en die van de promotieopleiding sinds het begin van de jaren negentig sterk zijn verbeterd.
6. Deze richtlijn is alleen van toepassing in die gevallen waarin niet reeds tussen de onderzoekschool en de penvoerder goede afspraken zijn gemaakt over de

financiële ondersteuning van een onderzoekschool naar tevredenheid van beide partijen.¹

7. Deze richtlijn gaat uit van een normbedrag per school, dat recht doet aan de variatie in en omvang van de onderzoekscholen. Niettemin zal het zal altijd nodig zijn om naar de specifieke lokale situatie te kijken en kan van de richtlijn worden afgeweken als lokale omstandigheden daartoe noodzaken. In dat geval wordt dat in de jaarverslaglegging van de universiteit toegelicht. Deze regeling heeft dus het karakter van een pas-toe-of-leg-uit-regeling.
8. De inkomsten van de onderzoekscholen bestaan voornamelijk uit de penvoerderbijdrage en de contributies van de deelnemende universitaire instellingen, overeenkomstig de gemeenschappelijke regeling. Het staat de penvoerder vrij om de penvoerderbijdrage door te belasten naar of te verrekenen met de andere instellingen die deelnemen in de school, hetgeen het betalen van de contributies onverlet laat .
9. Brede interuniversitaire onderzoekscholen die zowel senior- als junior (PhD's) leden kennen en waarvan het ledental 150 of hoger is, ontvangen jaarlijks van de penvoerder een basisbedrag van 100K ter voldoening van de bureaunkosten. Voor brede interuniversitaire onderzoekscholen met minder dan 150 senior- en junior leden geldt een basisbedrag van 50K. Onderzoekscholen die alleen juniorleden (PhD's) kennen ontvangen een basisbedrag van 100K per jaar als hun ledental 75 of meer bedraagt en een basisbedrag van 50K als hun ledental lager dan 75 uitvalt.
10. Aan dit basisbedrag wordt per taak een bedrag toegevoegd volgens onderstaand tariefsysteem:

Activiteiten	Tarief
Het bieden van een opleidingsprogramma voor PhDs ²	€ 55.000,-
Het verrichten van interdisciplinair onderzoek ³	€ 30.000,-
Het vergoeden van reis en verblijf van gastonderzoekers (PhD's) en senior onderzoekers ⁴	€ 30.000,-
Het onderhouden van internationale onderzoeks-samenwerking, in de vorm van gezamenlijke projecten en gemeenschappelijke onderzoeksactiviteiten in de vorm van publicaties, congressen en dergelijke ⁵	€55.000,-

¹ Dat geldt bijvoorbeeld voor de afspraken die tussen de decanen geesteswetenschappen (DLG-LOGOS) zijn gemaakt over de financiering van onderzoekscholen in de geesteswetenschappen, en de arrangementen die bestaan tussen de Colleges van de Bestuur van de WUR en de EUR en de daar aanwezige onderzoekscholen

² Zie sectie 3.1 van de Guidelines for the Presentation of the Application for Accreditation van KNAW/ECOS en Article 4 van de Accreditation Protocol for Research Schools

³ Zie p. 5 van het SEP Protocol dat ingevolge Article 6 van de Accreditation Protocol for Research Schools uitgangspunt is bij de (her)accreditatie.

⁴ Zie sectie 3.2 sub c. van de Guidelines for the Presentation of the Application for Accreditation van KNAW/ECOS en Article 4.c. van de Accreditation Protocol for Research Schools

⁵ Zie sectie 2.d. van de Guidelines for the Presentation of the Application for Accreditation van KNAW/ECOS en Articles 1.b., 1.d. en 1.e van de Accreditation Protocol for Research Schools, alsmede p. 9 van het SEP Protocol.

Het ontwikkelen van de onderzoek-agenda en het delen van de onderzoeksresultaten met de samenleving ⁶	€ 30.000,-
--	------------

11. ECOS-erkende onderzoekscholen kunnen voor de onderbouwing van opbouw van hun takenpakket gebruik maken van de erkenningsaanvraag en de onderliggende documentatie. Niet ECOS-erkende scholen leveren daartoe in overleg met de penvoerder op andere manier bewijs van.
12. Een deel van de penvoedersbijdrage kan in de vorm van een *in kind* vergoeding ter beschikking gesteld worden, bijvoorbeeld door personeelsleden binnen hun aanstelling voor een bepaalde tijd vrij te stellen om zich in te zetten voor de onderzoekschool. Is dat het geval dan moeten daarover heldere afspraken zijn die ook zwart op wit zijn vastgelegd, tussen het College van Bestuur of de decaan, de directeur van de onderzoekschool en de betrokken medewerkers.
13. De kosten van huisvesting, inventaris, gebruik van kantoorvoorzieningen en energie e.d. worden niet ten laste van het normbedrag bij de scholen in rekening gebracht, maar door de penvoeders gedekt vanuit de rijksbijdrage.
14. Deze richtlijn zal op decentraal nader moeten worden uitgewerkt in afspraken tussen universiteits- resp. faculteitsbestuur en onderzoekschool. Komen partijen niet nader tot elkaar dan kunnen zij zich melden tot respectievelijk de VSNU of SODOLA die in dat geval een bemiddelende rol zullen trachten te spelen.
15. VSNU en SODOLA zullen deze afspraken eind 2014 evalueren.

⁶ Zie sectie 2.b. van de Guidelines for the Presentation of the Application for Accreditation van KNAW/ECOS, Article 8.c. van de Accreditation Protocol for Research Schools, alsmede p. 4 (Main objectives), p. 8 (Vital tasks) en p. 10 (Criterion 3: Societal relevance) van het SEP Protocol.

